

TEISINGUMO TEISMO (trečioji kolegija) SPRENDIMAS
2007 m. balandžio 26 d. *

Byloje C-135/05

dėl 2005 m. kovo 22 d. pagal EB 226 straipsnį pareikšto ieškinio dėl įsipareigojimų neįvykdymo

Europos Bendrijų Komisija, atstovaujama D. Recchia ir M. Konstantinidis,
nurodžiusi adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovė,

prieš

Italijos Respubliką, atstovaujamą I. M. Braguglia, padedamo *avvocato dello Stato*
G. Fiengo, nurodžiusią adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

* Proceso kalba: italų.

atsakovę,

TEISINGUMO TEISMAS (trečioji kolegija),

kurį sudaro kolegijos pirmininkas A. Rosas, teisėjai J. Klučka (pranešėjas),
U. Lõhmus, A. Ó Caoimh ir P. Lindh,

generalinis advokatas M. Poiares Maduro,
posėdžio sekretorė M. Ferreira, vyriausioji administratorė,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį ir įvykus 2007 m. sausio 11 d. posėdžiui,

atsižvelgęs į sprendimą, priimtą susipažinus su generalinio advokato nuomone,
nagrinėti bylą be išvados,

priima šį

Sprendimą

1 Savo ieškiniu Europos Bendrijų Komisija Teisingumo Teismo prašo pripažinti, kad, nesiėmusi visų priemonių, būtinų užtikrinti:

- kad atliekos būtų panaudotos ar pašalintos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nenaudojant procesų ar būdų, galinčių pakenkti aplinkai, ir uždrausti atliekų išmetimą, išvertimą ar nekontroliuojamą šalinimą,

- kad bet kuris atliekų turėtojas jas perduotų tvarkyti privačiam ar viešam atliekų surinkėjui arba įmonei, atliekančiai šalinimo ar panaudojimo operacijas, arba pats užtikrintų atliekų panaudojimą ar šalinimą pagal 1975 m. liepos 15 d. Tarybos direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų (OL L 194, p. 39), iš dalies pakeistos 1991 m. kovo 18 d. Tarybos direktyva 91/156/EEB (OL L 78, p. 32, toliau – Direktyva 75/442), nuostatas,

- kad bet kuri įmonė ar ūkio subjektas, atliekantis šalinimą, privalėtų gauti atsakingos institucijos leidimą,

- kad visose pavojingų atliekų išvertimo (išpylimo) vietose tokios atliekos būtų registruojamos ir identifikuojamos ir

- kad sąvartynams, kuriems 2001 m. liepos 16 d. jau buvo išduoti leidimai arba kurie jau buvo eksploatuojami, sąvartyno operatorius parengtų ir pateiktų iki 2002 m. liepos 16 d. kompetentingai institucijai tvirtinti sąvartyno sutvarkymo planą, kuriame nurodytų su leidimo sąlygomis susijusią informaciją ir visas, operatoriaus nuomone, reikalingas koreguojamąsias priemones, ir kad, gavusi sąvartyno sutvarkymo planą, kompetentinga institucija priimtų galutinį sprendimą dėl to, ar sąvartynas gali tęsti veiklą, kuo greičiau uždarydama sąvartynus, kuriems nebuvo duotas leidimas tęsti veiklą, arba leisdama vykdyti būtinus darbus ir nustatydama pereinamąjį laikotarpį planui įvykdyti,

Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 75/442 4, 8 ir 9 straipsnius, 1991 m. gruodžio 12 d. Tarybos direktyvos 91/689/EEB dėl pavojingų

atliekų (OL L 377, p. 20) 2 straipsnio 1 dalį ir 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyvos 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų (OL L 182, p. 1) 14 straipsnio a–c punktus.

Teisinis pagrindas

Direktyva 75/442

- 2 Direktyvos 75/442 4 straipsnyje numatyta:

„Valstybės narės imasi būtinų priemonių užtikrinti, kad atliekos būtų panaudotos ar pašalintos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nenaudojant procesų ar būdų, galinčių pakenkti aplinkai <...>

<...>

Valstybės narės taip pat imasi būtinų priemonių uždrausti atliekų išmetimą, išvertimą ar nekontroliuojamą šalinimą.“

- 3 Direktyvos 75/442 8 straipsniu valstybės narės įpareigojamos imtis būtinų priemonių, kad užtikrintų, jog bet kuris atliekų turėtojas pasirūpintų, kad atliekas sutvarkytų privatus ar viešas atliekų surinkėjas arba įmonė, vykdanti šios direktyvos II priedo A arba B dalyse nurodytas operacijas, arba panaudotų ar pašalintų atliekas pats pagal šios direktyvos nuostatas.

- 4 Direktyvos 75/442 9 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog tam, kad galėtų įgyvendinti būtent šios direktyvos 4 straipsnį, bet kuri įmonė ar ūkio subjektas, atliekantis

atliekų šalinimo operacijas, turi gauti atsakingos už šios direktyvos nuostatų įgyvendinimą institucijos leidimą. To paties 9 straipsnio 2 dalyje patikslinta, kad šie leidimai gali būti išduodami tik tam tikram laikotarpiui, gali būti atnaujinami, išduodami su tam tikromis sąlygomis ir įpareigojimais arba, jei numatomas atliekų šalinimo būdas yra nepriimtinas ir žalingas aplinkai, gali būti atsisakoma išduoti leidimą.

Direktyva 91/689

5 Direktyvos 91/689 2 straipsnyje numatyta:

„1. Valstybės narės imasi būtinų priemonių, kad visose pavojingų atliekų išvertimo (išpylimo) vietose tokios atliekos būtų registruojamos ir identifikuojamos.

<...>“

Direktyva 1999/31

6 Pagal Direktyvos 1999/31 14 straipsnio a–c punktus:

„Valstybės narės imasi priemonių, kad sąvartynams, kuriems šios direktyvos perkėlimo į nacionalinius teisės aktus metu jau yra išduoti leidimai arba kurie jau yra eksploatuojami, būtų draudžiama tęsti veiklą, jei <...>

a) per vienerius metus nuo 18 straipsnio 1 dalyje nurodytos datos (t. y. vėliausiai 2002 m. liepos 16 d.) sąvartyno operatorius parengia ir pateikia kompetentingai institucijai tvirtinti sąvartyno sutvarkymo planą, kuriame įrašo 8 straipsnyje nurodytą informaciją ir visas koreguojamąsias priemones, operatoriaus

nuomone, reikalingas, kad būtų laikomasi šios direktyvos reikalavimų, išskyrus I priedo 1 punkto reikalavimus.

- b) gavusios sąvartyno sutvarkymo planą, kompetentingos institucijos priima galutinį sprendimą, ar minėto sutvarkymo plano ir šios direktyvos pagrindu sąvartynas gali tęsti veiklą. Valstybės narės imasi būtinų priemonių kuo greičiau pagal 7 straipsnio g punktą ir 13 straipsnį uždaryti sąvartynus, kuriems pagal 8 straipsnį nebuvo duotas leidimas tęsti veiklą.

- c) remdamasi patvirtintu sąvartyno sutvarkymo planu, kompetentinga institucija leidžia vykdyti būtinus darbus ir nustato pereinamąjį laikotarpį planui įvykdyti. Per aštuonerius metus nuo 18 straipsnio 1 dalyje nustatytos datos (t. y. vėliausiai 2009 m. liepos 16 d.) visi esami sąvartynai turi pasiekti tokį lygį, kad atitiktų šios direktyvos reikalavimus, išskyrus I priedo 1 punkto reikalavimus.“

<...>“

- 7 Pagal šios direktyvos 18 straipsnio 1 dalį valstybės narės priima įstatymus ir kitus teisės aktus, kurie, įsigalioję ne vėliau kaip per dvejus metus nuo šios direktyvos

įsigaliojimo dienos (t. y. vėliausiai 2001 m. liepos 16 d.), įgyvendina šią direktyvą ir apie tai jos nedelsdamos praneša Komisijai.

Ikiteisminė procedūra

- 8 Gavusi įvairių skundų, parlamentinių užklausimų, pasirodžius straipsniams spaudoje, o taip pat *Corpo forestale dello Stato* (Nacionalinė miškų administracija, toliau – CFS) 2002 m. spalio 22 d. paskelbus ataskaitą, kurie atskleidė, jos Italijoje yra daug neteisėtų ir nekontroliuojamų sąvartynų, Komisija nusprendė patikrinti, kaip ši valstybė narė laikosi įsipareigojimų pagal direktyvas 75/442, 91/689 ir 1999/31.

- 9 Paminėta ataskaita buvo užbaigtas trečiasis CFS 1986 m. pradėto proceso, siekiant nustatyti neteisėtus sąvartynus, paprastą statusą turinčių Italijos regionų, t. y. visų regionų, išskyrus Friulio-Venecijos-Džulijos, Sardinijos, Sicilijos, Trentino-Alto-Adidžės ir Aostos Slėnio regionus, miškų ir kalnų teritorijose etapas. Pirmasis 1986 m. atliktas surašymas buvo susijęs su 6 890 Italijos bendruomenių iš 8 104 ir leido CFS nustatyti 5 978 neteisėtų sąvartynų buvimą. 1996 m. atliktas antrasis surašymas buvo susijęs su 6 802 bendruomenėmis ir leido CFS nustatyti 5 422 neteisėtų sąvartynų buvimą. Po 2002 m. atlikto surašymo CFS nustatė dar 4 866 neteisėtus sąvartynus, iš kurių 1 765 nebuvo nustatyti atlikus ankstesnius tyrimus. CFS teigimu, 705 paminėtuose neteisėtuose sąvartynuose yra pavojingų atliekų ir tik dėl 1 420 sąvartynų išduoti leidimai.

10 Pastarojo surašymo rezultatus Komisija apibendrina taip:

Regionas	Neteisėtų sąvartynų skaičius	Neteisėtų sąvartynų plotas (m ²)	Naudojami/ nenaudojami sąvartynai	Pertvarkyti/ nepertvarkyti sąvartynai
Abruciai	361	1 016 139	111/250	70/291
Bazilikata	152	222 830	40/112	43/109
Kalabrija	447	1 655 479	81/366	19/428
Kampanija	225	445 222	40/185	37/188
Emilija-Romanija	380	254 398	189/191	59/321
Lacijus	426	663 535	120/306	110/316
Ligūrija	305	329 507	145/160	58/247
Lombardija	541	1 132 233	124/417	159/382
Markė	244	364 781	70/174	41/203
Molizė	84	199 360	14/70	13/71
Umbrija	157	71 510	33/124	61/96
Pjemontas	335	270 776	114/221	119/216
Apulija	599	3 861 622	440/159	37/562
Toskana	436	545 005	107/329	154/282
Venetas	174	5 482 527	26/148	50/124
Iš viso	4 866	16 519 790	1 654/3 212	1 030/3 836

- 11 Nors CFS duomenys pateikti tik dėl penkiolikos paprastą statusą turinčių Italijos regionų, Komisija nurodo norinti šiame procese patraukti Italijos Respubliką atsakomybėn dėl visų jos teritorijoje esančių neteisėtų sąvartynų. Iš tikrųjų Komisija turi informacijos, iš kurios matyti, kad situacija yra tokia pati ir specialų statusą turinčiuose regionuose.
- 12 Paminėta institucija šiuo atžvilgiu remiasi Sicilijos regiono atliekų tvarkymo planu, apie kurį Komisijai pranešta 2003 m. kovo 4 d. ir prie kurio yra pridėtas aptariamo regiono užterštų zonų valymo planas. Šis planas rodo, kad yra daugybė neteisėtų sąvartynų, vietovių, kuriose išmetamos atliekos, neteisėtai išverstų atliekų ir nepažymėtų vietovių. Kai kuriuose iš jų yra pavojingų atliekų.
- 13 Tas pats pasakytina ir dėl Friulio-Venecijos-Džulijos, Trentino-Alto-Adidžės ir Sardinijos regionų, dėl kurių Komisija, remdamasi oficialiais šių regionų institucijų dokumentais ir parlamentinių tyrimo komisijų ataskaitomis bei spaudoje publikuotais straipsniais, aprašė bendrą situaciją Italijoje.
- 14 Pavyzdžiui, Komisija mini sąvartyną, esantį vietovėje pavadinimu „Cascina Corradina“ San Fiorano komunoje, kuris buvo iš pradžių atskiros procedūros dalykas, bet vėliau buvo prijungtas prieš šios procedūros ieškinio Teisingumo Teisme tikslais.

- 15 Remdamasi visa šia informacija ir pagal EB 226 straipsnį Komisija 2003 m. liepos 11 d. laišku pateikė Italijos vyriausybei oficialų pranešimą, nurodydama pateikti jai savo pastabas šiuo klausimu.
- 16 Negavusi iš Italijos valdžios institucijų jokios informacijos, kuri leistų padaryti išvadą, kad buvo įvykdyti įsipareigojimai, kurių neįvykdymu buvo kaltinama, Komisija 2003 m. gruodžio 19 d. laišku pateikė pagrįstą nuomonę, nurodydama Italijos Respublikai per du mėnesius nuo jos gavimo imtis būtinų priemonių, kad į ją būtų tinkamai atsižvelgta.
- 17 Komisija negavo jokio atsakymo į šią pagrįstą nuomonę, todėl pareiškė šį ieškinį.

Dėl ieškinio

Dėl priimtinumо

- 18 Italijos vyriausybė tvirtina, kad Komisijos ieškinys turi būti pripažintas nepriimtinas dėl nurodyto įsipareigojimų neįvykdymo abstraktumo ir neapibrėžtumo, dėl ko

paminėtai vyriausybei neįmanoma pateikti tikslų tiek faktinių, tiek teisinių gynybos argumentų. Konkrečiai kalbant, Komisija neidentifikavo nei sąvartynų turėtojų ar operatorių, nei vietovių, kuriose buvo išmetamos atliekos, savininkų.

- 19 Tačiau Komisija mano, kad ji gali per vieną procedūrą spręsti atliekų šalinimo visoje Italijos teritorijoje klausimą. Toks požiūris, kurį ji laiko „horizontaliu“, leidžia, pirma, veiksmingiau identifikuoti ir koreguoti struktūrines problemas, susijusias su tariamu Italijos Respublikos įsipareigojimų neįvykdymu, ir, antra, supaprastinti Bendrijos teisės aplinkosaugos srityje laikymosi kontrolės mechanizmą. Šiuo požiūriu Komisija remiasi generalinio advokato L. A. Geelhoed išvada, pateikta byloje *Komisija prieš Airiją* (2005 m. balandžio 26 d. Sprendimas, C-494/01, Rink. p. I-3331).
- 20 Pirmiausia reikia nurodyti, kad atsižvelgiant į tai, jog per EB 226 straipsnyje numatytą procedūrą įrodinėjimo našta tenka Komisijai, sutartyje nėra jokios taisyklės, kuri draustų daugelio situacijų, kurių pagrindu Komisija mano, kad valstybė narė pakartotinai ir sistemingai nevykdo įsipareigojimų pagal Bendrijos teisę, bendrą vertinimą.
- 21 Be to, pagal nusistovėjusią teismų praktiką dėl administracinės veiklos gali būti pareiškiamas ieškinys dėl įsipareigojimų neįvykdymo, jeigu ji yra gana pastovi ir bendra (žr., be kita ko, minėto sprendimo *Komisija prieš Airiją* 28 punktą ir ten nurodytą teismų praktiką).

- 22 Galiausiai reikia priminti, kad Teisingumo Teismas jau pripažino Komisijos ieškinius, pareikštus analogiškoms aplinkybėmis, kuriuose pastaroji rėmėsi būtent struktūriniu ir bendru valstybės narės Direktyvos 75/442 4, 8 ir 9 straipsnių pažeidimu (2005 m. spalio 6 d. Sprendimas *Komisija prieš Graikiją*, C-502/03, nepaskelbta Rinkinyje) ir Direktyvos 1999/31 tų pačių straipsnių bei 14 straipsnio pažeidimu (2007 m. kovo 29 d. Sprendimas *Komisija prieš Prancūziją*, C-423/05, nepaskelbta Rinkinyje).
- 23 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, Komisijos ieškinys yra priimtinas.

Dėl esmės

Dėl įrodinėjimo pareigos

- 24 Italijos vyriausybė tvirtina, kad informacijos šaltiniai, kuriais atsakovė grindžia savo ieškinį, nėra patikimi, nes, viena vertus, CFS ataskaitos nebuvo rengiamos bendradarbiaujant su Aplinkos ir teritorijos apsaugos ministerija, kuri yra vienintelė kompetentinga nacionalinė institucija Bendrijos teisės sistemos požiūriu, ir, kita vertus, parlamentinių komisijų tyrimo aktai arba straipsniai spaudoje yra ne įrodymai, o tik bendrojo pobūdžio įrodymo šaltiniai, kurių pagrįstumą turi įrodyti tas, kuris jais remiasi.

- 25 Komisija mano priešingai, t. y. kad CFS parengtos ataskaitos yra patikimas ir svarbus informacijos šaltinis aplinkosaugos srityje. Iš tikrųjų CFS yra valstybės civilinės policijos įstaiga, kurios uždavinys yra visų pirma saugoti Italijos miškų paveldą, aplinką, kraštovaizdį ir ekosistemą, o taip pat vykdyti kriminalinės policijos funkcijas, siekiant užtikrinti šios srities nacionalinių ir tarptautinių teisės aktų laikymąsi.
- 26 Šiuo klausimu reikia priminti, kad per procedūrą dėl įsipareigojimų neįvykdymo pagal EB sutarties 226 straipsnį Komisija turi įrodyti, jog egzistuoja nurodytas įsipareigojimų neįvykdymas. Būtent ji turi Teisingumo Teismui pateikti būtinus įrodymus, kad šis galėtų patikrinti, ar vykdomi įsipareigojimai, nesiremdama kokia nors prielaida (1982 m. gegužės 25 d. Sprendimas *Komisija prieš Nyderlandus*, 96/81, Rink. p. 1791, 6 punktas).
- 27 Vis dėlto pagal EB sutarties 10 straipsnį valstybės narės turi palengvinti Komisijai įgyvendinant jos uždavinį, kurį pagal EB sutarties 211 straipsnį sudaro, be kita ko, Sutarties nuostatų bei ja vadovaujantis institucijų priimtų nuostatų taikymo užtikrinimas (minėto sprendimo *Komisija prieš Airiją* 42 punktas ir ten nurodyta teismų praktika).
- 28 Šiuo atveju reikia atsižvelgti į tai, kad, tikrinant direktyvoms veiksmingai įgyvendinti skirtų nacionalinių nuostatų, tarp jų ir priimtų nuostatų aplinkosaugos srityje,

teisingą taikymą praktikoje, Komisija, kuri neturi įgaliojimų atlikti tyrimą šioje srityje, yra visiškai priklausoma nuo skundą pateikti galinčių asmenų – atitinkamos valstybės narės teritorijoje veikiančių privačių ir viešųjų asmenų – bei pačios valstybės narės pateiktų įrodymų (šiuo klausimu žr. paminėto sprendimo *Komisija prieš Airiją* 43 punktą ir ten nurodytą teismų praktiką).

- 29 Todėl šiuo požiūriu CFS ir parlamentinių tyrimo komisijų parengtos ataskaitos ar oficialūs dokumentai, kuriuos priėmė būtent regioninės institucijos, gali būti laikomi patikimu informacijos šaltiniu Komisijai pradėdant vykdyti EB 226 straipsnyje numatytą procedūrą.
- 30 Iš to išplaukia, kad, jei Komisija pateikė pakankamai įrodymų, patvirtinančių tam tikras faktines aplinkybes, atsiradusias valstybės narės atsakovės teritorijoje, pastaroji turi iš esmės ir išsamiai užginčyti pateiktus duomenis ir iš jų išplaukiančias pasekmes (minėto sprendimo *Komisija prieš Airiją* 44 punktas ir ten nurodyta teismų praktika).
- 31 Tokiomis aplinkybėmis nacionalinės valdžios institucijos turi visų pirma atlikti reikiamus patikrinimus vietoje, laikydamosi šio sprendimo 27 punkte nurodytos kiekvienos valstybės narės lojalaus bendradarbiavimo pareigos padėti Komisijai vykdyti bendrą uždavinį (minėto sprendimo *Komisija prieš Airiją* 45 punktas ir ten nurodoma teismų praktika).

- 32 Taigi, kai Komisija remiasi išsamiais skundais, kuriuose nurodytas pasikartojantis įsipareigojimų pagal direktyvos nuostatas neįvykdymas, atitinkama valstybė narė privalo konkrečiai užginčyti šiuose skunduose nurodytas aplinkybes. Be to, jei Komisija pateikė pakankamai įrodymų, kad valstybės narės valdžios institucijos sistemingai ir nuolat taikė direktyvos nuostatomis prieštaraujančią praktiką, ši valstybė narė turi iš esmės ir išsamiai užginčyti pateiktus duomenis ir iš jų išplaukiančias pasekmes (minėto sprendimo *Komisija prieš Airiją* 46 ir 47 punktai ir ten nurodyta teismų praktika). Ši pareiga valstybėms narėms tenka pagal EB 10 straipsnyje numatytą lojalaus bendradarbiavimo pareigą per visą procedūrą, numatytą EB 226 straipsnyje. Taigi, kaip išplaukia iš bylos medžiagos, Italijos valdžios institucijos nepakankamai bendradarbiavo su Komisija atliekant tyrimą šioje byloje ikiteisminės procedūros stadijoje.

Dėl Direktyvos 75/442 4, 8 ir 9 straipsnių, Direktyvos 91/689 2 straipsnio 1 dalies ir Direktyvos 1999/31 14 straipsnio a–c punktų pažeidimo

— Šalių argumentai

- 33 Italijos vyriausybė, neigdama Komisijos pateiktus kaltinimus ir remdamasi informacija, kurią ji galėjo surinkti iš regionų, provincijų administracijų, o taip pat iš *Nucleo operativo ecologico dell'Arma dei carabinieri* (Aplinkos apsaugos

karabinierių grupė), pirmiausiai tvirtina, kad Komisijos pateikta informacija yra nenuosekli ir neatitinka realios situacijos Italijoje. Ji būtent nesutinka su Komisijos apskaičiuotu „neteisetų sąvartynų“ skaičiumi dėl to, kad, pirma, pastaroji kai kuriuos sąvartynus nurodė kelis kartus, antra, neteisėtais sąvartynais tiesiog laiko vietas, kur išverstos ar išmestos atliekos, iš kurių dalis yra valomos ar jau pašalintos, ir, trečia, neatsižvelgė į jų pavojingumo laipsnį, nes dauguma iš šių sąvartynų yra kontroliuojami arba sekvestruoti.

34 Be to, paminėta vyriausybė primena pažangą, kurią Italijos Respublika padarė įgyvendindama įsipareigojimus, išplaukiančius iš direktyvų 75/442, 91/689 ir 1999/31.

35 Komisija pirmiausia tvirtina, kad Italijos vyriausybė nepateikė priešingos informacijos, kuri būtų gauta iš palyginamų su jos šaltinių. Antra, nors Komisija sutinka su tuo, kad atliekos buvo pašalintos iš kai kurių sąvartynų, ji tvirtina, kad situacijos, kai ketinama sutvarkyti, yra labai retos, palyginti su tomis, kurių atžvilgiu nacionalinės institucijos nesiėmė jokių veiksmų, pašalinant jų neteisėtumą.

— Teisingumo Teismo vertinimas

36 Pirmiausia pagal nusistovėjusią teismų praktiką įsipareigojimo neįvykdymas turi būti vertinamas atsižvelgiant į valstybės narės padėtį pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje, ir į vėlesnius pakeitimus Teisingumo Teismas atsižvelgti negali, net jei jie sudarytų teisingą Bendrijos teisės taisyklės, esančios šio ieškinio dėl

įsipareigojimų neįvykdymo objektu, įgyvendinimą (šiuo klausimu žr. 2001 m. spalio 11 d. Sprendimo *Komisija prieš Austriją*, C-111/00, Rink. p. I-7555, 13 ir 14 punktus; 2002 m. sausio 30 d. Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-103/00, Rink. p. I-1147, 23 punktą; 2005 m. balandžio 28 d. Sprendimo *Komisija prieš Ispaniją*, C-157/04, nepaskelbta Rinkinyje, 19 punktą ir 2005 m. liepos 7 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, C-214/04, nepaskelbta Rinkinyje, 14 punktą).

37 Be to, kalbant apie valstybės narės padaryto Direktyvos 75/442 4 straipsnio pažeidimo vertinimą, svarbu priminti, kad pastarasis straipsnis numato, jog valstybės narės privalo imtis būtinų priemonių, kurių reikia siekiant užtikrinti, kad atliekos būtų panaudojamos ar šalinamos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nenaudojant procesų ar būdų, galinčių pakenkti aplinkai, konkrečiai nenurodydamas priemonių, kurių reikia imtis siekiant užtikrinti šio tikslo pasiekimą, turinio. Tačiau ši nuostata valstybes nares įpareigoja tikslo, kurį reikia pasiekti, atžvilgiu, palikdama joms diskreciją įvertinti tokių priemonių poreikį (1999 m. lapkričio 9 d. Sprendimo *Komisija prieš Italiją*, vadinamo „San Rocco“, C-365/97, Rink. p. I-7773, 67 punktą). Todėl iš esmės iš faktinės situacijos nesuderinamumo su paminėtos direktyvos 4 straipsnio tikslais negalima tiesiogiai daryti išvados, kad aptariama valstybė narė tikrai neįvykdė įsipareigojimų pagal šią nuostatą. Tačiau nustatyta, kad jei tokia faktinė situacija tęsiasi ir būtent jei ji sukelia reikšmingą aplinkos pablogėjimą ilgesnį laikotarpį, o kompetentingos institucijos nesikiša, gali reikšti, kad valstybės narės viršijo šia nuostata joms suteiktą diskreciją (minėto sprendimo *San Rocco* 67 ir 68 punktai).

38 Šiuo požiūriu reikia konstatuoti, kad Italijos Respublikai pareikštų kaltinimų pagrįstumas akivaizdžiai išplaukia iš bylos medžiagos. Iš tikrųjų, nors šios

vyriausybės pateikta informacija leido konstatuoti, kad Italija laikui bėgant pagerino Bendrijos teisės nuostatose, kurios yra išpareigojimų neįvykdymo dalykas, numatytų tikslų įgyvendinimą, ši informacija vis dėlto rodo, jog pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje apskritai sąvartynai neatitiko paminėtų nuostatų.

39 Dėl kaltinimo, kad buvo pažeistas Direktyvos 75/442 4 straipsnis, neginčijama, jog pagrįstoje nuomonėje nurodyto termino pabaigoje visos Italijos teritorijoje buvo daug sąvartynų, kurių operatoriai neužtikrino atliekų panaudojimo ar pašalinimo nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nenaudojant procesų ar būdų, galinčių pakenkti aplinkai, o taip pat nekontroliuojamų atliekų šalinimo vietovių. Pavyzdžiui, kaip matyti iš Italijos vyriausybės tripliko 1 priedo, pastaroji pripažino, kad Abrucų regione yra 92 vietovės, kuriose išmestos atliekos ir kurios buvo nustatytos atlikus vietinę kontrolę po to, kai CFS atliko surašymą.

40 Tokia situacija ilgainiui neabejotinai turi įtakos reikšmingam aplinkos blogėjimui.

41 Dėl kaltinimo, kad buvo pažeistas Direktyvos 75/442 8 straipsnis, yra nustatyta, jog nustatyto termino pabaigoje Italijos institucijos neužtikrino, kad atliekų turėtojai

patys jas šalintų ar panaudotų arba kad jas sutvarkytų surinkėjas ar už šias operacijas atsakinga įmonė, kaip reikalauja Direktyvos 75/442 nuostatos. Šiuo požiūriu iš Italijos Respublikos tripliko 3 priedo matyti, kad Italijos institucijos užregistravo mažiausiai 9 tokio pobūdžio vietas Umbrijos regione ir 31 – Apulijos regione (Bario provincijoje).

42 Dėl kaltinimo, kad buvo pažeistas Direktyvos 75/442 9 straipsnis, neginčijama, jog pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje daug sąvartynų veikė be kompetentingų institucijų išduoto leidimo. Tai liudija, kaip aiškiai matyti iš Italijos vyriausybės tripliko 3 priedo, būtent išverstų atliekų atvejai, apie kuriuos jau buvo užsiminta šio sprendimo 39 ir 41 punktuose, o taip pat tai, kad bent jau 14 neteisėtų sąvartynų yra Apulijos regione (Lečės provincijoje).

43 Dėl kaltinimo, kad Italijos institucijos neužtikrino visose pavojingų atliekų išpylimo ar išvertimo vietovėse tokių atliekų registravimo ar identifikavimo, t. y. kaltinimo, kad buvo pažeistas Direktyvos 91/689 2 straipsnis, pakanka pažymėti, jog paminėtos valstybės narės vyriausybė nepateikė konkrečių argumentų ir įrodymų, kurie paneigtų Komisijos teiginius. Konkrečiai kalbant, ji neginčija, kad pagrįstoje nuomonėje nustatyto termino pabaigoje jos teritorijoje buvo mažiausiai 700 neteisėtų sąvartynų, kuriuose buvo pavojingų atliekų ir kuriems nebuvo taikomos jokios kontrolės priemonės. Iš to išplaukia, kad Italijos institucijos negali žinoti šiuose sąvartynuose išverčiamų pavojingų atliekų kiekio, todėl nesilaikoma pareigos užregistruoti arba identifiкуoti.

44 Galiausiai tas pats pasakytina ir dėl kaltinimo, kad buvo pažeistas Direktyvos 1999/31 14 straipsnis. Šiuo atveju Italijos vyriausybė pati nurodė, kad turėjo būti parengti 747 jos teritorijoje esančių sąvartynų sutvarkymo planai. Tačiau visų Italijos vyriausybės tripliko priede nurodytų dokumentų analizė atskleidžia, kad nustatyto termino pabaigoje šie planai buvo parengti tik dėl 551 sąvartyno ir kad tik 131 planą patvirtino kompetentingos institucijos. Be to, kaip teisingai pastebėjo Komisija, paminėta vyriausybė nepatikslino, kokių buvo imtasi veiksmų dėl sąvartynų, kurių sutvarkymo planai nebuvo patvirtinti.

45 Iš to išplaukia, kad Italijos Respublika bendrai ir nuolat nevykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 75/442 4, 8 ir 9 straipsnius, Direktyvos 91/689 2 straipsnio 1 dalį ir Direktyvos 1999/31 14 straipsnio a–c punktus. Todėl Komisijos ieškinys yra pagrįstas.

46 Remiantis tuo, kas išdėstyta, reikia konstatuoti, kad, nesiėmusi visų būtinų priemonių:

— užtikrinti, kad atliekos būtų panaudotos ar pašalintos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nenaudojant procesų ar būdų, galinčių pakenkti aplinkai, ir uždrausti atliekų išmetimą, išvertimą ar nekontroliuojamą šalinimą,

- kad bet kuris atliekų turėtojas pasirūpintų, jog atliekas sutvarkytų privatus ar viešasis atliekų surinkėjas arba įmonė, atliekanti panaudojimo ar šalinimo operacijas, arba kad pats panaudotų ar pašalintų atliekas pagal Direktyvos 75/442 nuostatas,

- kad bet kuri įmonė ar ūkio subjektas, atliekantis šalinimą, privalėtų gauti atsakingos institucijos leidimą,

- kad visose pavojingų atliekų išvertimo (išpylimo) vietose tokios atliekos būtų registruojamos ir identifikuojamos ir

- kad sąvartynams, kuriems 2001 m. liepos 16 d. jau buvo išduoti leidimai arba kurie jau buvo eksploatuojami, sąvartyno operatorius parengtų ir pateiktų iki 2002 m. liepos 16 d. kompetentingai institucijai tvirtinti sąvartyno sutvarkymo planą, kuriame nurodytų su leidimo sąlygomis susijusią informaciją ir visas, operatoriaus nuomone, reikalingas koreguojamąsias priemones, ir kad, gavusi sąvartyno sutvarkymo planą, kompetentinga institucija priimtų galutinį sprendimą dėl to, ar sąvartynas gali tęsti veiklą, kuo greičiau uždarydama sąvartynus, kuriems nebuvo duotas leidimas tęsti veiklą, arba leisdama vykdyti būtinus darbus ir nustatydama pereinamąjį laikotarpį planui įvykdyti,

Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų pagal Direktyvos 75/442 4, 8 ir 9 straipsnius, Direktyvos 91/689 2 straipsnio 1 dalį ir Direktyvos 1999/31 14 straipsnio a–c punktus.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

- ⁴⁷ Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Komisija prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Italijos Respublikos ir pastaroji pralaimėjo bylą, ji turi jas padengti.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (trečioji kolegija) nusprendžia:

1. Nesiėmusi visų būtinų priemonių:

- **užtikrinti, kad atliekos būtų panaudotos ar pašalintos nesukeliant pavojaus žmonių sveikatai ir nenaudojant procesų ar būdų, galinčių pakenkti aplinkai, ir uždrausti atliekų išmetimą, išvertimą ar nekontroliuojamą šalinimą,**

- kad bet kuris atliekų turėtojas pasirūpintų, jog atliekas sutvarkytų privatus ar viešasis atliekų surinkėjas arba įmonė, atliekanti panaudojimo ar šalinimo operacijas, arba kad pats panaudotų ar pašalintų atliekas pagal 1975 m. liepos 15 d. Tarybos direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų, iš dalies pakeistos 1991 m. kovo 18 d. Tarybos direktyva 91/156/EEB, nuostatas,

- kad bet kuri įmonė ar ūkio subjektas, atliekantis šalinimą, privalėtų gauti atsakingos institucijos leidimą,

- kad visose pavojingų atliekų išvertimo (išpylimo) vietose tokios atliekos būtų registruojamos ir identifikuojamos ir

- kad sąvartynams, kuriems 2001 m. liepos 16 d. jau buvo išduoti leidimai arba kurie jau buvo eksploatuojami, sąvartyno operatorius parengtų ir pateiktų iki 2002 m. liepos 16 d. kompetentingai institucijai tvirtinti sąvartyno sutvarkymo planą, kuriame nurodytų su leidimo sąlygomis susijusią informaciją ir visas, operatoriaus nuomone, reikalingas koreguojamąsias priemones, ir kad, gavusi sąvartyno sutvarkymo planą, kompetentinga institucija priimtų galutinį sprendimą dėl to, ar sąvartynas gali tęsti veiklą, kuo greičiau uždarydama sąvartynus, kuriems nebuvo duotas leidimas tęsti veiklą, arba leisdama vykdyti būtinus darbus ir nustatydama pereinamąjį laikotarpį planui įvykdyti,

Italijos Respublika neįvykdė įsipareigojimų Direktyvos 75/442/EEB dėl atliekų, iš dalies pakeistos Direktyva 91/156/EEB, 4, 8 ir 9 straipsnius, 1991 m. gruodžio 12 d. Tarybos direktyvos 91/689/EEB dėl pavojingų atliekų 2 straipsnio 1 dalį ir 1999 m. balandžio 26 d. Tarybos direktyvos 1999/31/EB dėl atliekų sąvartynų 14 straipsnio a–c punktus.

2. Priteisti iš Italijos Respublikos bylinėjimosi išlaidas.

Parašai.